

Forfatter: Andersen, H. C.

Titel: Udrag fra Skyggebilleder

Citation: Andersen, H. C.: "Skyggebilleder af en Reise til Harzen, det sachsiske Schweitz etc. etc., i Sommeren 1831", i Andersen, H. C.: *Skyggebilleder af en Reise til Harzen, det sachsiske Schweitz etc. etc., i Sommeren 1831*, udg. af Johan de Mylius, Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, i samarbejde med Nyt Dansk Litteraturselskab, 1986, s. 145. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-andersen01val-shoot-idm139649681457216/facsimile.pdf> (tilgået 24. april 2024)

Anvendt udgave: Skyggebilleder af en Reise til Harzen, det sachsiske Schweitz etc. etc., i Sommeren 1831

Hvordan gør han det? Et eksempel kan illustrere det. I Braunschweig beser Andersen købmand Krauses have, hvor Sydens blomster og frugtræer står plantet i baljer. Men det vigtigste er udsigten:

Fra en Plads i Haven, der gik ned til en Arm af Ocker-Floden, havde man et af de venligste Landskaber, man kan drømme sig.

Det var en Blegdam, en stor Eng, der var gul af Blomster; noget borte laae Lyststeder mellem Bøge og høje Popler, og ude paa Horizonten reiste *Harzen* sig med *Brocken*, der som en graa Uveirsky hævede sig op imellem de andre solbelyste Sicybjerge, – det var et fuldendt Malerie! I Bjergene selv har man kun Baggrund uden Forgrund, og i Sletterne det Omvendte, Forgrund nok, men ingen Baggrund; her vare begge Dele, som man kunde ønske sig det (s. 38).

Der er flere ting at lægge mærke til her. For det første præsentationen af landskabet. Inden det konkrete billede oprulles, får man en karakteriserende sammenfatning, typisk for en tid, hvor det konkrete blev udledt af det almene. Landskabets »idé« går forud for dets detaljer.

Dernæst bemærker man linieføringen: fra det nærmeste mod det fjerne, fra det horisontale mod det vertikale. Blikket løftes gradvis opad, den fortrolige idyl glider over i det majestætiske bjerg- og skylandskab, formidlet af bøge og høje popler som mellemgrund. Landskabet er anskuet – og gengivet – perspektivisk og med sans for både den gradvise stigning og for kontrasteffekterne.

Endelig lægger man mærke til, at den maleriske teknik er *markeret* som malerisk. Landskabet præsenteres, hvorefter det diskuteres, som om det var et kunstværk, et maleri. Begreber som forgrund og baggrund drøftes med henblik på forskellige landskabstyper.

Så meget om teknikken. Vil man vide, hvad »det maleriske« egentlig rummer, kan man kaste et blik på Andersens skildring af vandringen op mod Bloksbjerg (*Brocken*), hvor de passerer Ilsefloden:

Vi kom dybere ind i Skoven, Veien begyndte at slynge sig op ad *Brocken*, den nedgaaende Sol kunde ikke skinne ind mellem de tætte Graner, rundt om laae Kulsvierhytter, der hyllede Alt i en